REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO
DIREKTORAT ZA ENERGIJO

Poro•ilo Republike Slovenije Evropski komisiji o implementaciji Direktive 2001/77/ES Evropskega parlamenta in sveta o spodbujanju proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije

(na podlagi 3. odstavka 3. •lena Direktive 2001/77/ES)

Ljubljana, december 2007

KAZALO:

1 UVOD..... 3

2 NACIONALNI OKVIRNI CILJI ZA ELEKTRI• NO ENERGIJO PROIZVEDENO IZ OBNOVLJIVIH VIROV …. 4

3 ELEKTRI• NA ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH VIROV V LETIH 2005 IN 2006 4

3.1. PREGLED PROIZVODNJE ELEKTRI• NE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV…….. 4

3.2. IZPOLNJEVANJE CILJEV…. 8

4 PREGLED PRAVNIH AKTOV, KI DOLO• AJO UKREPE ZA SPODBUJANJE PROIZVODNJE ELEKTRI• NE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV 10

5 POTREBNE SPREMEMBE SEDANJE UREDITVE ZA NOV ZAGON IN URESNI• ITEV CILJEV…. 14

6 OVIRE..... 16

7 ZAKLJUCEK..... 18

8 VIRI 18

1 UVOD

Direktiva 2001/77/ES Evropskega parlamenta in Sveta o spodbujanju proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije na notranjem trgu z elektri•no energijo v •lenu 3 dolo•a, da države •lanice prvi• najkasneje do 27. oktobra 2003, nato pa vsaki dve leti objavijo poro•ilo, v katerem analizirajo uspeh pri doseganju nacionalnih okvirnih ciljev. Pri tem zlasti upoštevajo podnebne dejavnike, ki lahko vplivajo na dosego teh ciljev, in navedejo, v kakšni meri so sprejeti ukrepi skladni z nacionalnimi za vezami v zvezi s podnebnimi spremembami.

Nadalje je v •lenu 5 dolo•eno, da v poro•ilu navedejo ukrepe, ki jih sprejmejo, da bi zagotovile zanesljivost sistema potrdil o izvoru elektri •ne energije.

V poro•ilu ocenijo tudi obstoje•i zakonodajni in ostali pravni okvir v zvezi s postopki za dovoljenje ali drugimi postopki, ki jih dolo•a •len 4 Direktive 96/92/ES in ki se uporabljajo za proizvodne obrate za elektri•no energijo, proizvedeno iz obnovljivih virov energije, da bi:
- zmanjšali regulativne in neregu lativne ovire z namenom pove•evanja proizvodnje elektri•ne
energije iz obnovljivih virov energije,
- poenostavili in pospešili postopke na ustrezni upravni ravni in
- zagotovili, da so pravila objektivna, pregledna in nediskriminatorna ter da v celoti upoštevajo
posebnosti raznih tehnologij obnovljivih virov energije.

Poleg tega države •lanice v poro•ilu iz •lena 6(2) tudi prou•ijo ukrepe, ki jih je treba sprejeti, da se za elektri•no energijo, proizvedeno iz obnovljivih virov energije, zagotovi lažji dost op do omrežja. Poro•ilo mora med drugim oceniti izvedljivost uvedbe dvosmernega merjenja.

Pri•ujo•e poro•ilo je drugo in vsebuje ocene za leti 2005 in 2006.

2 NACIONALNI OKVIRNI CILJI ZA ELEKTRI• NO ENERGIJO PROIZVEDENO IZ OBNOVLJIVIH VIROV

Cilji energetske politike v Republiki Sloveniji so dolo•eni v Resoluciji o nacionalnem energetskem programu - ReNEP (Uradni list RS, št. 57/04) in so usklajeni z mednarodnimi obveznostmi Slovenije so:

• V pogodbi o pristopu Slovenije k EU je opredeljen cilj po Direktivi 2001/77/ES, to je **pove•anje deleža elektri•ne energije, pridobljene iz obnovljivih virov energije glede na bruto porabo elektri•ne energije** na 33,6 % do leta 2010. Ta cilj povzema tudi ReNEP.

• **Delež biogoriv** v skupni energijski vrednosti pogonskih goriv: 2 % do 2005 (cilj ReNEP) in 5 % s sprejetjem Pravilnika o vsebnosti biogoriv v gorivih za pogon motornih vozil [1]. Direktiva 003/30/ES opredeljuje minimalno obveznost držav •lanic 5,75 % do 2010 in izjemoma dopuš•a postavitev nacionalnih ciljev, kar je uveljavila Slovenija.

• Pove•anje deleža OVE pri oskrbi s toploto z 22 % v letu 2002 na 25 % do leta 2010.

• Vsi gornji cilji morajo biti doseženi za **pove•anje deleža OVE v primarni bilanci** z 8,8 % (leta 2001) na 12 % do leta 2010, kar je cilj iz ReNEP.

3 ELEKTRI• NE ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH VIROV V LETIH 2005 IN 2006

3.1. Pregled proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov

V Sloveniji se delež elektri•ne energije pridobljene iz obnovljivih virov energije znižuje. Kljub temu so obnovljivi viri v Sloveniji so v obdobju 2005 do 2006 pomembno prispevali k proizvodnji elektri•ne energije in s tem k pokrivanju potreb po elektri•ni energiji [2],

Slovenija je dežela naravno bogata z vodnimi viri in biomaso, ki sta tudi glavna obnovljiva vira energije. Predvsem zaradi hidro energije je oskrba z OVE, v posameznih letih obdobja 2000-2005, precej nihala. V letu 2005 je bila manjša za -5,9% v primerjavi z letom 2004, v celotnem obravnavanem obdobju 2000-2005 pa je upadala s povpre•no letno negativno stopnjo rasti -0,4%/leto. V primerjavi z letom 2004 je bila proizvodnja elektri•ne energije iz hidroelektrarn v letu 2005 manjša za 15,5%, povpre•na negativna letna stopnja rasti v obdobju 2000-2005 pa je dosegla -2,0%/leto. Poraba drugih OVE (OVE brez hidro energije) je bila v letu 2005 ve•ja za +1,3% v primerjavi z letom 2004 in je naraš•ala s povpre•no letno stopnjo rasti +0,8%/leto.

Leta 2006 je bil dosežen 24,4 % delež, torej je Slovenija od zastavljenega cilja 33,6 % za leto 2010 oddaljena še za 9,2 odstotne to•ke. Glede na leto 2005 se je delež pove•al za 0,2

[1] Pravilnik o vsebnosti biogoriv v gorivih za pogon motornih vozil (Uradni list RS, št. 83/2005) dolo•a, da mora biti povpre•na letna vsebnost biogoriv v vseh gorivih, ki so dana na obmo•ju Republike Slovenije v promet za pogon motornih vozil leta 2010 najmanj 5%.

[2] Proizvodnjo elektri•ne energije iz OVE v Sloveniji spremlja SURS po metodologiji EUROSTAT-a, Vir: SURS, baza: SI-STAT

odstotni to•ki, glede na leto 2000 pa se je znižal za 7,3 odstotne to•ke. Glavna razloga za znižanje deleža in oddaljevanje od cilja sta: v proizvodnji elektri•ne energije iz OVE mo•no prevladuje proizvodnja v hidroelektrarnah, ki je zelo odvisna od hidroloških razmer oz. padavin ter rast rabe elektri•ne energije v zadnjih šestih letih v povpre•ju znaša 3,8 %, kar mo•no presega rast proizvodnje elektri•ne energije iz OVE.

Proizvodnja elektri•ne energije iz OVE je leta 2006 znašala 3.701 GWh, dejanska mo• enot pa 1.032 MWe. Glede na leto 2005 se je proizvodnja elektri•ne energije pove•ala za 3,5 %, mo• enot pa za 3,3 %[3]. Razlika je posledica za odtenek boljših hidroloških razme r v letu 2006. Primerjava rasti proizvodnje elektri•ne energije in mo•i v obdobju 2000 -2006 pokaže ve•jo razliko, saj se je proizvodnja elektri•ne energije v povpre•ju zmanjšala za 0,9 % letno, dejanska mo• enot pa se je v povpre•ju pove•ala za 2,8 % letno.

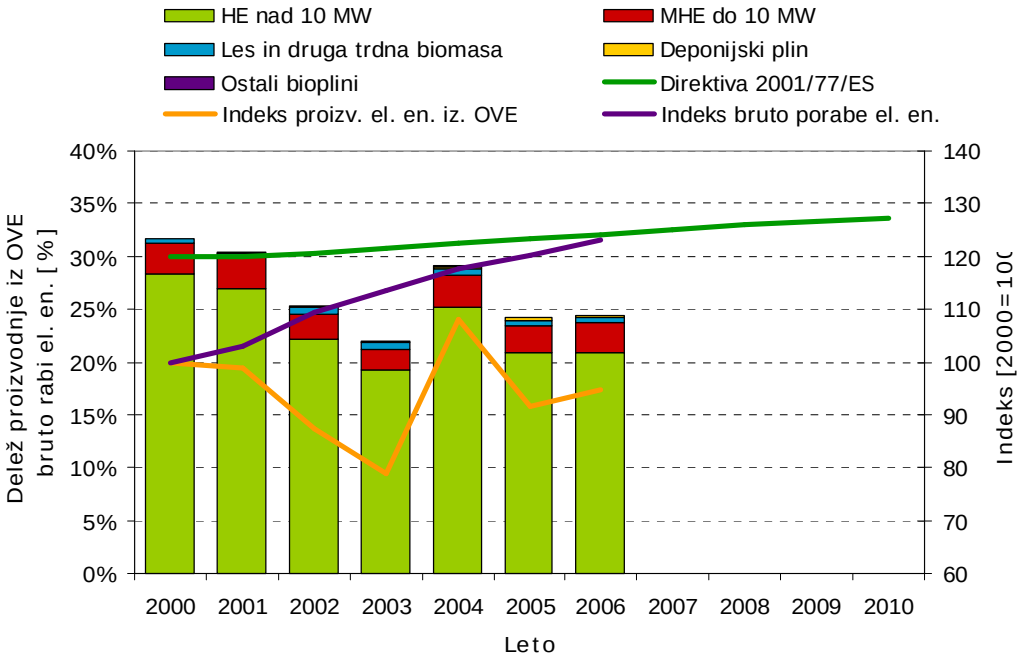

Slika 1 : Delež proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije v bruto porabi energije razdeljen po virih (stolpci) glede na linearno približevanje cilju leta 2010 (zelena •rta) (desna os) ter indeks proizvodnje elektri•ne energije (oranžna •rta) iz OVE in bruto porabe elektri•ne energije (vijoli•na •rta) (desna os) (vir: IJS, podatki SURS)

Klju•ni instrument za spodbujanje proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije v Sloveniji je sistem zagotovljenih odkupnih cen. V išina odkupnih cen za kvalificirane proizvajalce je bila spremenjena julija 2006 (slika 2 prikazuje veljavne odkupne cene za proizvedeno elektri•no energijo iz OVE).

[3] Pove•anje mo•i enot za proizvodnjo elektri•ne energije iz OVE je poseldica nove velike HE (Boštanj) – 30 MWe, novih mHE (< 1MW) skupne mo•i približno 1 MWe, novih enot na lesno biomaso skupne mo•i 600 kWe (parni motor v sistemu daljinskega ogrevanja v Železnikih) in novih enot na bioplin skupne mo•i okoli 1MWe (vir: Skupni vprašalnik EUROSTAT 2007)

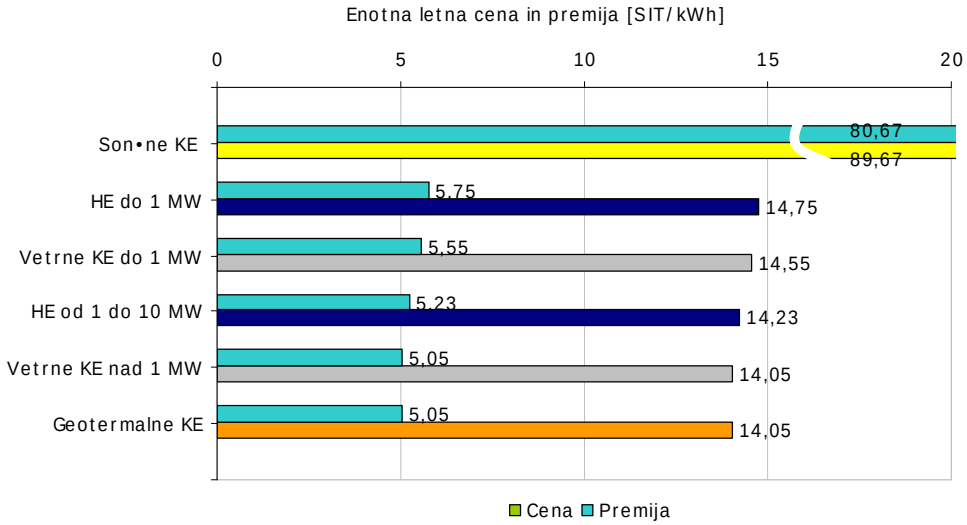

Slika 2: Cene za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev - OVE

Ob spremembi se je za 35 % pove•ala odkupna cena za proizvodnjo elektri•ne energije iz lesne biomase, ukinjena pa je bila tudi delitev son•nih elektrarn po velikosti, s •imer se je odkupna cena za enote nad 36 kWe bistveno pove•ala. Spremembe so imele velik v pliv na razvoj son•nih elektrarn, saj se je instalirana mo• skokovito pove•ala že v letu 2006 (slika 3), opazen pa je tudi trend pove•anja velikosti teh enot. Zaradi dviga tržnih cen elektri•ne energije in ve•jega povpraševanja na trgu, se je položaj izbol jšal tudi ostalim proizvajalcem elektri•ne energije iz OVE, kjer se je ob•utno pove•al delež samostojne prodaje na trgu.

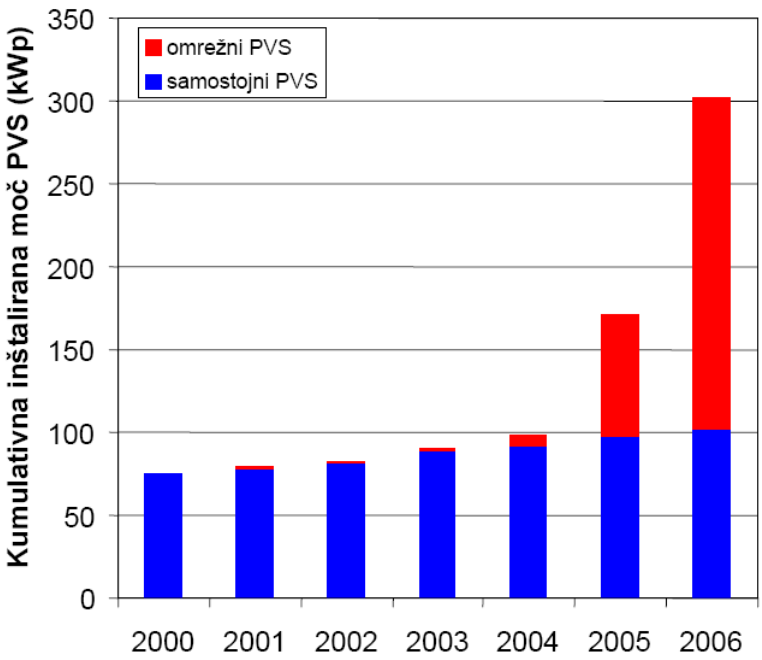

Slika 3: Razvoj son•nih elektrarn v Sloveniji (vir: Tehnološka platforma za fotovoltaiko, http://www.pv-platforma.si/)

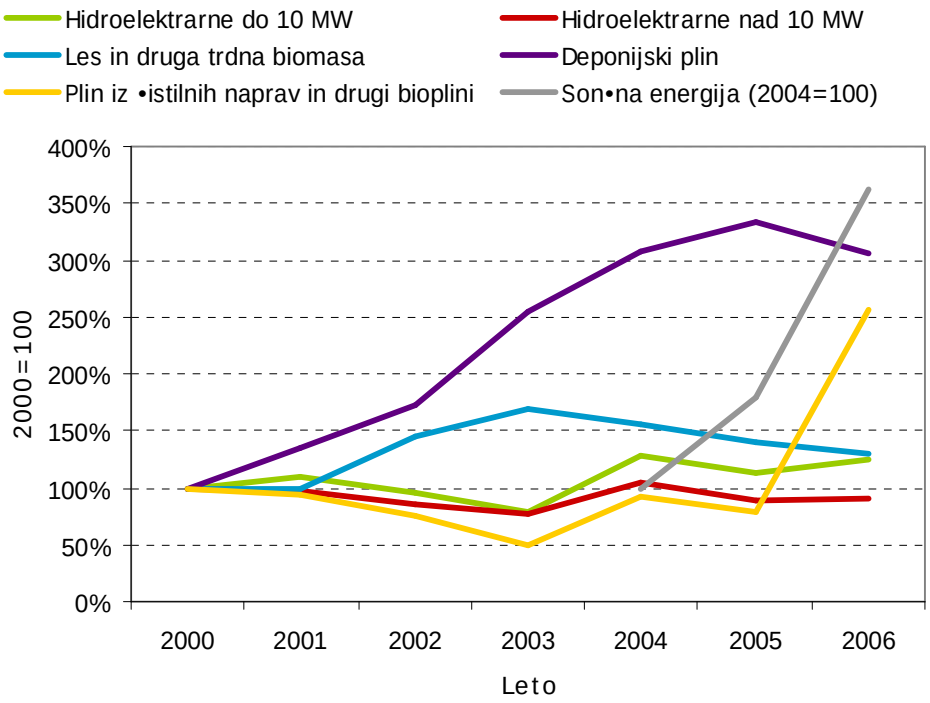

Slika 4: Indeks proizvodnje elektri•ne energije po virih OVE od leta 2000 do 2006 (vir: IJS, podatki: SURS, EurObserv'ER)

V letu 2006 je bilo v velikih HE (nad 10 MW) proizvedene 86 % vse elektri•ne energije iz OVE. Sledi proizvodnja iz HE do 10 MW z 11 %, proizvodnja iz biomase z 2,0 %, proizvodnja iz deponijskega plina z 0,7 %, proizvodnja iz drugih bioplinov z 0,2 % ter proizvodnja iz son•ne energije z 0,01 %[4]. V obdobju zadnjih sedmih let je bila najve•ja rast proizvodnje elektri•ne energije zabeležena iz dep onijskega plina, sledi rast proizvodnje iz ostalih bioplinov, zlasti na ra•un ob•utne rasti v letu 2006, ki je posledica investicij v kmetijstvu, opazna je tudi rast proizvodnje iz malih HE (slika 4). Proizvodnja iz lesne biomase se je do leta 2003 pove•ev ala, po tem letu pa se je postopno zniževala. Vzrok za to je najverjetneje prilagajanje delovanja obstoje•ih industrijskih enot tržnim razmeram. Proizvodnja iz velikih HE je bila leta 2006 nižja kot leta 2000 za 9 %, v letu 2004 pa je bila zabeležena rekordna proizvodnja. Dejanska mo• velikih HE se je v obdobju 2000 -2006 pove•ala za 18 %. Proizvodnja iz son•ne energije je v obdobju 2004 -2006 zrasla za ve• kot 350 %.

Kolikšen delež elektri•ne energije je bil v letu 2006 proizveden iz posameznega obnovljivega vira je razvidno iz slike 5:

[4] Za proizvodnjo elektri•ne energije iz son•ne energje je uporabljen podatek pridobljen v okviru projekta EurObserv'ER; http://www.rcp.ijs.si/ceu/sl/node/58.

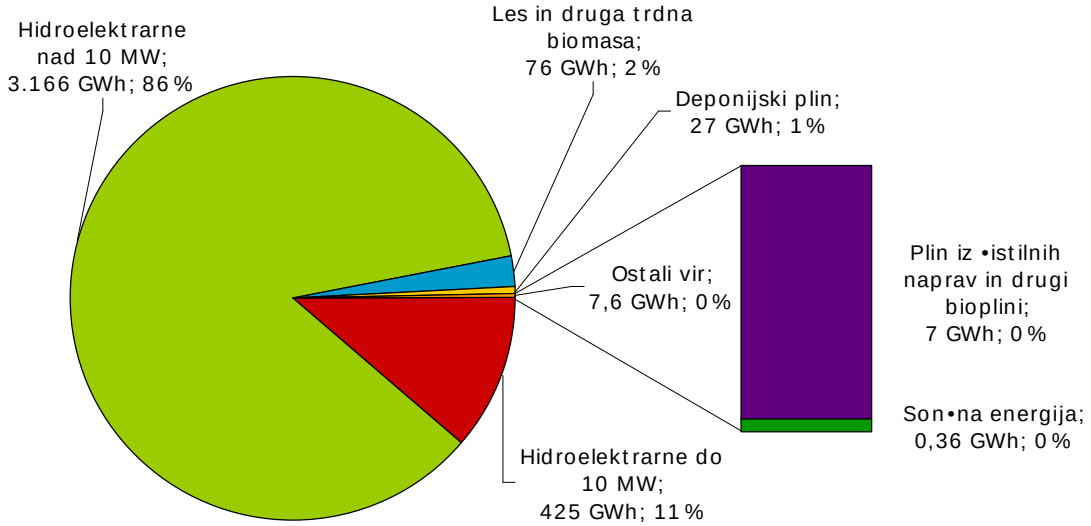

Slika 5 : Delež proizvodnje elektri•ne energije po virih OVE leta 2006 (vir: IJS, podatki: SURS, EurObserv'ER)

3.2. Izpolnjevanje ciljev

Razvoj proizvodnje elektri•ne energije iz OVE gre v pravo smer, k temu je v zadnjem letu pripomogle zagotovljene odkupne cene elektri•ne energije ter tudi višja tržna cena elektri•ne energije.

Glavni problem za doseganja cilja deleža proizvedene elektri•ne energije iz OVE v bruto porabi sta velik delež proizvodnje iz velikih HE, ki let no mo•no niha, zaradi •esar bi bilo nujno vpeljati metodologijo za prera•un proizvodnje na referen•ne hidrološke razmere ter zlasti zelo hitra rast kon•ne rabe elektri•ne energije, zaradi •esar bo nujno intenzivnejše izvajanje ukrepov za umirjanje rasti.

Iz tabele 1 je razvidno, da so bili v letih 2005 in 2006 v Sloveniji v primerjavi s 33,6% ciljem iz Direktive 2001/77/ES za leto 2010 doseženi naslednji deleži elektrike proizvedene iz obnovljivih virov v bruto proizvodnji elektri•ne energije:

- V letu 2005 …….. 24,2 %;
- V letu 2006 ……... 24,4 %.

Tabela 1 : Obnovljivi viri energije za proizvodnjo elektri•ne energije in v bilanci primarne energije

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	06/05	06/04	06/00
								POVPRE•NA LETNA RAST		
Proiz. el.en. Iz OVE [GWh]	3.904	3.868	3.414	3.080	4.215	3.575	3.701	3,5%	-6,3%	-0,9%
Hidroelektrarne do 10 MW	340	371	327	267	437	383	425	11,0%	-1,3%	3,8%
Hidroelektrarne nad 10 MW	3.495	3.425	2.986	2.690	3.658	3.078	3.166	2,9%	-7,0%	-1,6%
Les in druga trdna biomasa	58	57	84	98	90	82	76	-7,4%	-8,6%	4,5%
Deponijski plin	9	12	16	23	28	30	27	-8,2%	-0,4%	20,5%
Plin iz •istilnih naprav in drugi bioplini	3	3	2	1	3	2	7	223,9%	67,1%	17,0%
Son•na energija	0	0	0	0	0,100	0,180	0,363	101,8%		
Dejanska mo• obratovanja [MWe]	875	924	977	1.000	994	999	1.032	3,3%		2,8%
Bruto poraba elektri•ne energije [GWh]	12.303	12.694	13.466	13.985	14.493	14.793	15.165	2,5%	2,3%	3,5%
Delež elektri•ne energije iz OVE [%]	32%	30%	25%	22%	28,5%	24,2%	24,4%	1,0%	-8,4%	-4,3%
Doma•a proizvodnja OVE [Mtoe]	0,760	0,776	0,750	0,722	0,832	0,785	0,787	0,3%	-2,7%	0,6%
Vodna in vetrna energija	0,330	0,326	0,285	0,254	0,352	0,298	0,309	3,7%	-6,3%	-1,1%
Drugi obnovljivi viri	0,430	0,450	0,465	0,468	0,480	0,487	0,478	-1,8%	-0,2%	1,8%
Skupna poraba primarne energije [Mtoe]	6,360	6,749	7,015	6,930	7,128	7,307	7,318	0,2%	1,3%	2,4%
Delež OVE v skupni porabi primarne e. [%]	12%	11%	11%	10%	12%	10,07%	10,08%	0,1%	-4,0%	-1,7%
Odstopanje od cilja	-1,9%	-3,1%	-8,2%	-11,6%	-4,5%	-9,4%	-9,2%			

Vir: IJS, podatki: SURS, EurObserv'ER (son•na energija)

4 PREGLED PRAVNIH AKTOV, KI DOLO• AJO UKREPE ZA SPO DBUJANJE PROIZVODNJE ELEKTRI• NE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV

4.1. Energetski zakon

Energetski zakon (uradno pre•iš•eno besedilo)/EZ -UPB2/(Uradni list RS, št. 27/2007), ki trenutno velja, še vedno na enak na•in dolo•a kvalificirane proizvajalce elektri•ne energije in njihove pravice, kot je veljalo v •asu izdelave prejšnjega poro•ila, ki je bilo posredovano Komisiji v februarju 2006 za leti 2003 in 2004. V tem obdobju je Komisija za•ela postopek proti Republiki Sloveniji C07/05 o shemi državne pomo•i, ki jo izvaja Slovenija v okviru svoje zakonodaje o kvalificiranih proizvajalcih elektri•ne energije, zato ureditve tega podro•ja Slovenija ni smela spreminja ti.

4.2. Uredba o pogojih za pridobitev statusa kvalificiranega proizvajalca elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 29/01 in 99/01)

Se v obdobju 2005 in 2006 ni spremenila in so veljali enaki pogoji za pridobitev statusa kvalificiranega proizv ajalca elektri•ne energije, kot so bili obrazloženi v prejšnjem poro•ilu komisiji.

4.3. Odkupna cena in premija

Pravila in izhodiš•a za pogodbene odnose med kvalificiranimi proizvajalci elektri•ne energije in upravljavci omrežij je v letih 2005 i n 2006 dolo•ala ista Uredba o pravilih za dolo•itev cen in za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 25/02), kot je veljala za obdobje iz predhodnega poro•ila. Kvalificirani proizvajalci so lahko izbirali med zagotovljenim odkupom po enotni letni ceni in samostojno prodajo na trgu in upravi•enostjo do enotne letne premije, prostovoljna je bila tudi izbira za enotarifni ali dvotarifni obra•un. Kvalificirani proizvajalci za mikro in male kvalificira ne elektrarne niso bili dolžni napovedovati proizvodnje in pla•evati nedovoljenih odstopanj. Stroški, ki so zaradi tega nastali pri upravljavcu omrežja, se bili vklju•eni v stroške prednostnega dispe•iranja.

Enotne letne cene in enotne letne premije za el ektri•no energijo od kvalificiranih proizvajalcev je Vlada RS v tem obdobju enkrat spremenila.

Zadnje veljavne enotne letne cene in premije so dolo•ene v Sklepu Vlade o cenah in premijah za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev elekt ri•ne energije (Uradni list RS, št. 75/2006). Cene in premije, ki ne vklju•ujejo DDV, prikazuje Tabela 2 .

Tabela 2: Enotne letne cene in enotne letne premije za odkup elektri•ne energije od KP

ENOTNE LETNE CENE IN ENOTNE LETNE PREMIJE

Vrsta KE glede vira primarne energije	Št. Vira	Velikostni razred	Enotna letna cena - ELC		Enotna letna premija - ELP	
			€/kWh	SIT/kWh	€/kWh	SIT/kWh
hidroelektrarne	1	do vklju•no 1 MW	0,06155	14,75	0,02399	5,75
	2	nad 1 MW do 10 MW	0,05938	14,23	0,02182	5,23
KE na biomaso	3	do vklju•no 1 MW	0,09410	22,55	0,05654	13,55
	4	nad 1 MW	0,09118	21,85	0,05362	12,85
vetrne KE	5	do vklju•no 1 MW	0,06072	14,55	0,02316	5,55
	6	nad 1 MW	0,05863	14,05	0,02107	5,05
geotermalne KE	7		0,05863	14,05	0,02107	5,05
son•ne KE	8	do vklju•no 36 kW	0,37419	89,67	0,33663	80,67
	9	nad 36 kW	0,37419	89,67	0,33663	80,67
druge KE[1]	10		0,12089	28,97	0,08333	19,97
kombinirane KE na OVE[2]	11		0,06698	16,05	0,02942	7,05
KE ali toplarne na komunalne odpadke[3]	12	do vkjlu•no 1 MW	0,05316	12,74	0,01561	3,74
	13	nad 1 MW do 10 MW	0,04953	11,87	0,01198	2,87
toplarne za daljinsko ogrevanje	14	do vklju•no 1 MW	0,07303	17,50	0,03547	8,50
	15	nad 1 MW do 10 MW	0,06885	16,50	0,03130	7,50
industrijske toplarne[4]	16	do vklju•no 1 MW	0,07094	17,00	/	/

Cene so brez 20% DDV.

Cene v eurih veljajo od 1.1.2007 in so prera•unane po te•aju zamenjave 1 EUR = 239,640 SIT

Sklep o cenah in premijah za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev (Uradni list RS št.75/06)

Opombe:

[1] elektrarne, ki kot vhodno energijo uporabljajo katerokoli drugo vrsto OVE, ki ni fosilnega ali jedrskega izvora, v to skupino sodijo KE na bioplin iz živalskih odpadkov

[2] kombinacije navedenih elektrarn na obnovljive vire

[3] vklju• ujejo tudi KE na deponijski plin in KE na plin iz • istih komunalnih naprav

[4] povpre• na odkupna cena za industrijske toplarne do 1 MW velja za vse viške nad porabo, ki jih KP odda v javno omrežje

KE : kvalificirana elektrarna

OVE : obnovljivi viri energije

4.4. Omrežje

Energetski zakon dolo•a, da je sistemski operater prenosnega omrežja oziroma sistemski operater distribucijskega omrežja dolžan uporabnikom omrežja omogo •iti dostop do omrežij na pregleden in nepristranski na•in po na•elu reguliranega dostopa tretje strani.

Nadalje energetski zakon dolo•a vsebino sistemskih obratovalnih navodil, ki bi morala vsebovati tudi tehni•ne in druge pogoje za priklju•itev na omrežje ter dolo•be o stroških tehni•nih ukrepov, ki so potrebni za priklju•itev novih proizvajalcev elektri•ne energije. Sistemska obratovalna navodila za posamezno omrežje izda po javnem pooblastilu sistemski operater, ki na tem omrežju opravlja dejavnost sistemskega operaterja. Pred njihovo objavo mora pridobiti soglasje Agencije za energijo in tudi soglasje vlade.

Kljub zahtevi zakona sistemski operaterji sistemskih obratovalnih navodil v letih 2005 in 2006 niso izdali.

4.5. Potrdila o izvoru elektri•ne energije

Z Uredbo o izdaji potrdil o izvoru je bil leta 2005 uveden sistem certificiranja izvora energije v skladu z direktivama 2001/77/ES in 2004/08/ES.

Agencija izdaja potrdila o izvoru elektri•ne energije iz obnovljivih virov in iz u•inkovitih objektov soproizvodnje na obmo•ju Republike Slovenije. Decembra leta 2005 je bila izdana Uredba o izdaji potrdil o izvoru elektri•ne energije. Zato je agencija takoj po uveljavitvi uredbe za•ela izvajati ustrezne dejavnosti za •imprejšnjo vzpostavitev popolnega delovanja podatkovne baze in jo v sodelovanju z organizatorjem trga z elektri•no energijo Borzenom tudi razvila v Register potrdil o izvoru, ki imetnikom potrdil omogo•a dodatno funkcionalnost pri njihovem upravljanju. Marca 2006 je agencija že izdala prva slovenska potrdila o izvoru elektri•ne energije iz obnovljivih virov.

Ker trg potrdil o izvoru v letu 2006 v Sloveniji še ni bil razvit, je agencija izdajala potrdila o izvoru zgolj za potrebe dokazovanja izvora pri izvozu elektri•ne energije. Izdala je potrdila o izvoru elektri•ne energije iz obnovljivih virov za ve• kot dve milijardi kilovatnih ur.

Agencija za energijo v Sloveniji izdaja tudi certifikate RECS, ker je tudi polnopravna •lanica združenja izdajateljev certifikatov AIB (Association of Issuing Bodies) s sedežem v Bruslju. Njihove standarde agencija upošteva tudi pri izdajanju potrdil o izvoru

5 POTREBNE SPREMEMBE SEDANJE UREDITVE ZA NOV ZAGON IN URESNI• ITEV CILJEV

Slovenija bo težko sledila zastavljenim ciljev brez korenitih sprememb na podro•ju investiranja v nove proizvodne zmogljivosti za izkoriš•anje obnovljivih virov energije.

Zaradi rasti porabe elektri•ne energije, ki ji ne sledi pove•ana izgradnja elektrarn na obnovljive vire, se indikativni cilj na podlagi direktive 2001/77/ES odmika in do zastavljenega roka ga ne bomo dosegli. Zastarelost obstoje•ih proizvodnih zmogljivosti in zastoj pri izgradnji novih zmogljivosti za proizvodnjo elektri•ne energije se odražata v hitri rasti uvoza elektri•ne energije in pove•evanju uvozne odvisnosti, kar ogroža zanesljivost oskrbe z elektri•no e nergijo v Sloveniji.

Spremembe so nujne zaradi:

Izpolnitev zahtev iz Odlo•be Komisije v zvezi z zadevo C7/05

Poleg zagotavljanja zakonskih osnov za korenitejše posege na podro•ju investiranja v nove elektrarne so potrebne spremembe Energetskega zakona tudi zaradi uskladitve slovenskih predpisov z zahtevami Evropske Komisije (EK). Stališ•e EK je, da gre v slovenskem primeru spodbujanja dolo•enih kategorij proizvajalcev, zaradi organiziranosti in lastništva podjetij na trgu z elektri•no energijo, za obli ko državnih pomo•i. Kljub temu, da gre za dovoljene oblike državnih pomo•i, se te morajo izvajati skladno s pravili in smernicami s tega podro•ja.

Predlagane bodo spremembe Energetskega zakona, predvsem dolo•be, ki se nanašajo na t.i. »kvalificirane proi zvajalce elektri•ne energije« ter na podporo proizvajalcem elektri•ne energije iz doma•ih fosilnih energentov, predstavljajo uskladitev slovenske energetske regulative s stališ•i Evropske komisije izraženimi v Odlo•bi Komisije 2007/580/ES o zadevi št C7 /2005 z dne 24. aprila 2007 o shemi državne pomo•i, ki jo izvaja Slovenija v okviru svoje zakonodaje o kvalificiranih proizvajalcih energije.

V slovenskem primeru se stroški, ki so posledica obvezne odkupne cene ali premije, financirajo z davku podobno dajatvijo. Praksa Komisije je, da prilive iz takšnih dajatev šteje kot državna sredstva. Ta praksa sledi sodni praksi, pri kateri prilivi iz dajatev, ki jih nalaga država in se zbirajo v skladih, ki jih dolo•i država, ter so namenjeni dajanju prednosti dol o•enim družbam, veljajo za državna sredstva.

Zato je za Komisijo izvajanje podpore »kvalificiranim proizvajalcem« elektri•ne energije v Sloveniji oblika državne pomo•i, ki je sicer po namenu skladna s Pogodbo ES, mora pa biti v celoti usklajena s Smerni cami za državne pomo•i za zaš•ito okolja. Poleg generalnega stališ•a o slovenski shemi je Komisija izrazila nekaj pripomb glede delov obstoje•e sheme. Slovenija se je v teku postopka zavezala, da bo ob naslednji spremembi regulative s tega podro•ja pripomb e upoštevala in ustrezno spremenila oziroma dopolnila predpise.

Na•in zbiranja sredstev za podporo bo spremenjen in sicer tako, da bodo porabniki pla•evali pavšalne zneske po priklju•kih, neodvisno od koli•ine in izvora porabljene elektri•ne energije.

Pri dolo•itvi višine pavšalnega zneska bo treba upoštevati mo• priklju•ka (mo• varovalk) in napetostni nivo, na katerega je priklju•en porabnik, ter porabniško skupino.

Odprava neskladij Energetskega zakona z direktivo 2003/54/ES in uvedba dodatnih možnosti, ki jih omogo•ata direktivi 2001/77/ES in 2004/8/ES

Poleg ukrepov, ki bi omogo•ili pove•ano investiranje v elektrarne na obnovljive vire in soproizvodnjo in sprememb na podlagi Odlo•be Komisije, bodo v predlogu zakonskih sprememb zajete tudi uskladitve z direktivo 2003/54/ES in dopolnitve na podlagi direktiv 2001/77/ES in 2004/8/ES.

Uskladitev z direktivo 2003/54/ES se nanaša predvsem na obveznosti in dejavnosti sistemskih operaterjev prenosnega in distribucijskega omrežja elektri•ne energije v zvezi s spodbujanjem posameznih kategorij proizvajalcev elektri•ne energije.

Pri dopolnitvah na podlagi direktiv 2001/77/ES in direktive 2004/8/ES bo šlo za prenos v slovenskih pravni red tistih dolo•b direktiv, za katere se Države •lanice lahko prostovoljno odlo•ijo, po mnenju predlagatelja pa lahko predstavljajo pomembno olajšavo v postopkih odlo•anja in gradnje novih elektrarn.

Sedanji zakon je potrebno spremeniti v naslednjih dolo•bah :

Odgovornost za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih elektrarn , 22 .a •len in 23. •len EZ.

EZ dolo•a, da je za odkup od kvalificiranih proizvajalcev odgovoren SOPO in SODO, ki morata odkupljeno elektri•no energijo odprodati na organiziranem trgu z elektri•no energijo. Ta dolo•ba nalaga sistemskim operaterjem obvezn osti, ki so v popolnem nasprotju z njihovo osnovno dejavnostjo, ki jo definirajo •leni 9 do 12 direktive 2003/54/ES. Podobne velja tudi za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja.

Podro•je izdajanja potrdil o izvoru

Glede na to, da se je Komisij a odlo•ila, da se pri potrdilih o izvoru opre na postopke in na•ine, ki jih uporablja AIB (Združenje izdajateljev, Association of Issuing Bodies), ta odlo•itev zahteva niz dodatnih pooblastil za izdajatelja p otrdil o izvoru ter izvajanje kontrole ter pre ganjanja zlorab pri prejemnikih potrdil o izvoru. Ravno tako so potrebna dodatna pooblastila Javni Agenciji RS za Energijo za vodenje registra in izdajanje deklaracij za proizvodne naprave.

6 OVIRE

Tabela 3: Pregled splošnih ovir za pove•evanje proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije, ki jih navajajo investitorji v proizvodnjo elektrike iz obnovljivih virov v Sloveniji:

Administrativne ovire	**Ovire priklju•evanja v omrežje**
• vklju•eno veliko število uradov, strokovnjakov, itd, • pomanjkanje koordinacije med razli•nimi uradi, strokovnjaki in oblastmi • dolgi roki za pridobitev vseh potrebnih dovoljenj (predvsem okoljskih, zatem o kvalificiranih proizvajalcih in nato priklju•itvi na omrežje) in prevelika zapletenost • premalo znanja o postopkih pridobitve dovoljenj • premajhna vklju•itev OVE v prostorskem planiranju • nizko zavedanje koristi OVE med lokalnimi in regionalnimi oblastmi • premajhne odkupne cene (FIT), ponekod celo nižje od tržnih cen elektrike iz tradicionalnih virov • prekratki pogodbeni roki o odkupu elektrike po feed-in tarifah	• na razpolago je nezadostna kapaciteta omrežja • postopek priklju•evanja na omrežje ni popolnoma transparenten • objektivnost ni v polnosti zagotovljena • stroški priklopa na omrežje • dolgi roki za pridobitev dovoljenja za priklju•itev na omrežje
Družbene ovire	**Finan•ne ovire**
• opozicija lokalne javnosti in oblasti • nizko zavedanje koristi OVE • neupoštevanje celotnih družbenih stroškov elektrike iz konvencionalnih virov energije	• pomanjkanje zaupanja med bankami ali investitorji • nizka predvidljivost kapitalskih subvencij in finan•nih tokov • ve• interesa v vlaganje v osnovno dejavnost investitorjev, kot pa v energetski objekt • pomanjkanje posebnih posojil • pomanjkanje »kontraktorjev«
Tehni•ne ovire	**Ekonomske ovire**
• premajhna poraba toplote ali ni možnosti prodaje toplote pri soproizvodnji • pomanjkanje izkušenega osebja • pomanjkanje znanja investitorjev o trgu opreme, finan•nih spodbudah in tehnoloških rešitvah • rezerve v primeru napake proizvodnje elektrike • cene emisijskih kuponov	• dolge vra•ilne dobe • visoke investicije • nizka dobi•konosnost • visoke cene goriv

Konkretne razmere pri umeš•anju objektov za izkoriš•anje obnovljivih virov energije v Sl oveniji zelo nazorno ilustrira naslednji pregled:

- vetrne elektrarne

V Sloveniji smo glede izkoriš•anja vetrne energije na samem za•etku, saj ne deluje še nobeno polje vetrnic. Še najbližje realizaciji je VE na Volovji rebri. Investitor tega projekta, to je podjetje Elektro Primorska, pa se še nekaj •asa ne bo lotil gradnje vetrne elektrarne na grebenu Volovja reber nad Ilirsko Bistrico. Zaradi obnove postopka okoljevarstvenega soglasja , ki jo je po uradni dolžnosti sprožila Agencija RS za okolje, potem ko je Ministrstvo za okolje in prostor Društvu za opazovanje in preu•evanje ptic Slovenije (DOPPS) dodelilo status stranke v postopku , bodo po•akali na zaklju•ke pravnih postopkov. Hk rati že pripravljajo pritožbo na odlo•bo o obnovi postopka.

Predsednik uprave podjetja Elektro Primorska Julijan Fortunat poudarja, da jim veljavno gradbeno dovoljenje sicer omogo•a gradnjo, vendar bi na tak na•in preve• tvegali. Ker se postopek za umestitev vetrne elektrarne Volovja reber vle•e že vrsto let, je tehnologija izkoriš•anja vetra medtem precej napredovala, zato bo smiselno razmisliti o postavitvi mo•nejših turbin. Zdaj na•rtujejo 29 turbin s skupno mo• jo 28 MW, ki naj bi po predvidevanjih proizvedle 55 GWh elektri•ne energije na leto. Kilovatna ura elektrike iz VE Volovja reber naj bi stala 0,058 evra in bi bila med najcenejšim i iz obnovljivih virov energije.

Naravovarstveniki in strokovnjaki za trajnostno pridobivanje energije predlagajo državi naj izdela strategijo umeš•anja vetrnih elektrarn v prostor, s katero bo dolo•ila obmo•ja, ki imajo ustrezen vetrni potencial ter na katerih gradnja vetrnih turbin ne bi ogrozila tamkajšnje nar ave in krajine.

V Koaliciji za Volovjo reber, ki nasprotuje gradnji vetrne elektrarne na tem grebenu nad Ilirsko Bistrico, trdijo, da ni so nasprotniki vetrnih elektrarn. Opozarjajo pa, da želi energetska stroka postavljati vetrne turbine na grebenih, kar je z naravovarstvenega vidika sporno, saj je v Sloveniji prav v gorah narava najbolj ohranjena. Zato je pred •asom Društvo za opazovanje in preu•evanje ptic (DOPPS), eden klju•nih stebrov koalicije, Ministrstvu za okolje in prostor predlagalo izdelavo raziskave, s katero bi identificirali ob•utljiva obmo•ja za ptice, ki niso primerna za umeš•anje vetrnih elektrarn. Raziskava bi se sprva osr edoto•ila na Primorsko, kot pokrajino z doslej najve•jim vetrnim potencialom.

- velike hidroelektrarne

V zadnjih letih na podro•ju velikih HE v Sloveniji potekajo postopki umeš•anja v prostor samo na obmo•ju spodnje Save, to je od obstoje•e HE Vrhovo do d ržavne meje z Republiko Hrvaško. Najve•ja ovira pri teh postopkih so podro•ja, ki spadajo v Naturo 2000 ali pa potencialna obmo•ja, ki izpolnjujejo pogoje za posebna obmo•ja varstva in šele bodo uvrš•ena v Naturo 2000. Za obe vrsti navedenih obmo•ij velja enak postopek presoje vplivov na okolje.

Dodaten problem je tudi sprememba prostorske zakonodaje, saj je bil v Uradnem listu RS št.: 33/2007 objavljen Zakon o prostorskem na•rtovanju (ZPNa•rt), ki je za•el veljati v maju 2007 in je zamenjal dosedanji Zako n o urejanju prostora (ZUreP -1). Vsi udeleženci v postopkih izdelave in sprejema državnih prostorskih na•rtov se še privajajo na nov zakon in nove postopke, tako da

zaenkrat trajanje od za•etka postopka (pobude) pa do pridobitve gradbenega dovoljenja za investitorje ni ni• krajši, •eprav je ta namen bil eden od bistvenih razlogov za spremembo zakona.

- male hidroelektrarne

Ker je ve•ina mHE ekonomi•nih zgolj pod pogojem, da so izvedene kot derivacijske mHE, je problematika vzdrževanja ekološko ugodnega st anja na izkoriš•enem delu vodotoka problemati•na. Zato je umestitev teh objektov v okolje strokovno zahtevna. Manj problemov z umeš•anjem povzro•ajo mHE, ki izkoriš•ajo zlasti že obstoje•e jezove ali obstoje•e vodnogospodarske akumulacije.

Dodaten problem je tudi še ne dokon•an kataster razpoložljivih in okoljsko sprejemljivih lokacij za mHE, ki pa je v izdelavi na Inštitutu za vode RS iz Ljubljane.

7 ZAKLJUCEK

V Sloveniji je bil v letu 2006 dosežen 24, 4% delež elektrike proizvedene iz obnov ljivih virov v bruto porabi elektri•ne energije. Za zastavljenim ciljem po Direktivi 2001/77/ES je S lovenija zaostajala za 9,2 odstotnih to•k.

Za dosego zastavljenega cilja 33,6 % bo Slovenija morala izvesti ustrezne spremembe svojih predpisov o OVE za izpopolnitev sistema fiksnih odkupnih cen - FIT pri spodbujanju proizvodnje elektri•ne energije iz obnovljivih virov energije . Sistem odkupnih cen ter predvsem cilj spodbujanja bosta morala biti skladna s Smernicami za državne pomo•i za zaš•ito okolja. Investitorji bodo pripravljeni vlagati v projekte obnovljivih virov energije le v primeru, da bo podro•je OVE ustrezno in dolgoro•nejše urejeno ter stimulativno.

Slovenija se je že do sedaj zavzemala za ve•je vklju•evanje obnovljivih virov energije v proizvodnjo elektri•ne energije, zaradi napovedanih novih obvez do leta 2020, pa bo svoje napore še pove•ala. Menimo, da samo liberalizacija trga z elektri•no energijo ne bo pripomogla k uresni•itvi ciljev na podro•ju obnovljivih virov. Vsaka država •lanica se bo morala še kako angažirati v naslednjem obdobju, zato je zelo pomembno, da ohrani možnost za izvajanje svojih ukrepov. • e bo v novi direktivi za obnovljive vire trgovanje z elektriko iz obnovljivih virov bistveno druga•e urejeno, kot je v Direktivi 2001/77/ ES, Slovenija svojih ciljev za leto 2020 ne bo mogla izpolniti.

8 VIRI

1. Letni energetski pregled za leto 2005 , Institut Jožef Stefan, IJS -DP-9467, Ljubljana, 2007 .
2. Pregled tehnologij in stroškov proizvodnje elektri•ne energije iz OVE ter ocena potrebnih stroškov spodbujanja, Kon•no poro•ilo, APE d.o.o., Ljubljana oktober 2007.
3. Energija v Sloveniji 2005, D irektorat za energijo , Sektor za ekonomske analiza in statistiko v energetiki, Maribor 2007 .
4. Resolucija o nacionalnem energetsk em programu (Uradni list RS, št. 57/04) .

5. Energetski zakon uradno pre•iš•eno besedilo)/EZ -UPB2/(Uradni list RS, št. 27/2007).
6. Uredba o pogojih za pridobitev s tatusa kvalificiranega proizvajalca elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 29/01 in 99/01).
7. Uredba o pravilih za dolo•itev cen in za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 25/02).
8. Sklep o cenah in premijah za odkup elektri•ne energije od kvalificiranih proizvajalcev elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 75/2006).
9. Uredba o izdaji potrdil o izvoru elektri•ne energije (Uradni list RS, št. 121/05) .